

СПРАВЕДЛИВИЯТ ГРАДИНАР ТАТСКА ПРИКАЗКА

Превод от руски: Иван Троянски, 1976

chitanka.info

В много стари времена близо до един град живеел беден градинар. Имал малко парче земя, на което освен пъпеши нищо друго не растяло. Пролет градинарят засявал градината си, а есен откарвал на пазара грамадни пъпеши, сладки като мед. От това се прехранвало и семейството му — жена му и двете му момчета. Имал и малко добитък: кон, кравичка и два вола. Така живеел сиромашът градинар дълги години — нито богато, нито пък много бедно. Никой не му завиждал за богатство, никой не го упреквал за бедност. Но веднъж върху главата на градинаря се стоварила беда.

Събрал той част от пъпешите в градината, напълнил колата и тръгнал за града да ги продава.

Пътувал и мислел как със спечелените пари ще купи на децата си нови абички, цървули, калпачета, а на жена си фередже. Пътувал и мислел, че трябва да купи нов хамут на коня. Пътувал и мислел — за много още неща мислел градинарят и не усетил как стигнал до града. Влязъл през огромната чугунена порта и отишъл на пазара. А на пазара какво само няма! Какви круши! Всяка като главата ти!... Какви дини, пъпеши! Не могат се побра върху тавата на самия великан Миши! Изобщо няма защо да ви обърквам ума, а ще кажа едно: представете си всичко това и ще се заситите.

Пристигнал, значи, градинарят на пазара, наредил пъпешите си и завикал:

— Насам, народе! Купувай, народе! Върх, върх, какви пъпеши! Наполовина захар, наполовина мед!

Но никой не отивал при него.

— Насам, народе! Купувай, народе! — продължавал да вика градинарят.

— Каква им е цената? — попитала една дрипава бабичка.

— Две шои^[1] — отвърнал градинарят. — На който ти се спрат очите, него вземай.

— Не дрънка в джоба ми — рекла бабичката.

Градинарят започнал наново да кани народа.

Дошли при него трима мъже, избрали по два пъпеша и си заминали, без нищо да платят.

— Хе-ей! Трябва да платите! — викнал бедният градинар. Но мъжете изчезнали в тълпата като сняг във вряла вода.

Какво да прави бедният градинар? Отново завикал, захвалил стоката си.

Пак дошли трима мъже, но не ония — други, избрали си по два пъпеша и си заминали.

— Хей, хей! — развикат се градинарят. — А къде са парите?

Жените, които продавали близо до градинаря, се засмели.

— Драги съседки — обърнал се градинарят към жените, — не знаете ли кои са тези крадци?

Жените се засмели още по-силно, сякаш пред тях стоял някакъв чудак.

— Разбира се, знаем — отговорили те. — Отдавна вече шахът на нашия град е издал заповед, че всичките му придворни имат право да вземат безплатно всичко, което им се прище. Хората, които взеха твоите пъпеша, не са крадци, а придворни на падишаха.

— Аха, ето каква била работата! — възкликнал градинарят. — Какво пък, ела тогава, бедни народе! Вземай безплатно... Въх, въх, какви пъпеша! Наполовина захар, наполовина мед! Сам съм ги сял, сам съм ги отгледат, а сега ви черпя. Вземайте, не се стеснявайте. Аз съм такъв, като вас, беден. Вземайте! Вземайте!

Градинарят не успял да се огледа и при него не останал нито един пъпеш.

Върнал се градинарят в къщи без нито едно шои и без пъпеша. Разказал всичко на жена си. Тя се нахвърлила срещу него с кавга, но с викове нищо не можеш да помогнеш.

Намислил градинарят да отмъсти на падишаха на града. Откъснал всичките пъпеша от градината си и ги закарал да ги продава в друг град. Откарал кола пъпеша — докарал торба пари.

След това градинарят наредил на жена си да откачи от стената кинжала, пушката, сабята и да приготви храна за път.

— Какво ти е скимнало? Закъде се гласиш? Защо?

— Ще отмъстя на падишаха — отговорил градинарят.

Тогава жената коленичила и се замолила на мъжа си:

— Моля ти се, кърпата ми е в краката ти — викала тя, като се кланяла доземи. — Заради децата, не ходи!

— Ние сме планинци, носим калпаци, кърпи не ни трябват! — креснал градинарят на жена си.

Снел от стената кинжала, пушката, сабята, сложил си ядене в торбата и излязъл на двора. Натоварил на коня двете торби: в едната били парите, в другата — храната, метнал се на вихрогона си и се понесъл по прашния планински път.

Стигнал до едно планинско село. Свикал джигитите на площада и им разказал защо е дошъл.

— Съгласни ли сте да ми бъдете войници? — попитал той.

И ето сто джигити начело с градинаря препуснали към града, където управлявал оня падишах. По пътя все нови и нови джигити се присъединявали към дружината. На следващото утро спрели в един град. Градинарят намерил най-добрите майстори и им поръчал триста и един чифт ботуши и триста и една антерии. Купил множество торби, патрони, наточил кинжалите и сабите.

Пренощували в града, а до сутринта всички поръчки на градинаря били изпълнени. Джигитите обули новите ботуши, облекли антериите и поели. Когато настанала вечерта, дружината се приближила до стените на града, където живеел падишахът. Всички жители на града спели, а пред четирите порти на крепостта имало стража.

Градинарят наредил на джигитите да отстранят стражата и дружината влязла в града. Градинарят и още няколко джигити се промъкнали в двореца на падишаха. Намерили покоите, където спял, разбудили го и казали, че са дошли да му отмъстят.

Падишахът веднага разбрал, че работата му е лоша, и се замолил: — Не ме убивайте! Ще изпълня всяко ваше желание.

Тогава градинарят казал:

— Ще ти запазим живота, ако изпълниш три наши желания. Отмени заповедта, според която твоите придворни могат да вземат безплатно всичко, каквото им скимне. След това обложи с данък в наша полза всички богаташи от града. И сетне направи така, че всички хора в града ти — и бедни, и богати — да бъдат равни. Съгласен ли си да изпълниш условията ни?

— Да, да, съгласен съм на всичко, само не ме убивайте.

На сутринта при градинаря донесли много чували със златни ершефи. Падишахът видял чувалите с парите и от злоба легнал болен. А градинарят взел ершефите, излязъл на площада и започнал да раздава жълтици на фадските бедняци с думите:

— Вземайте, вземайте! Тези ершефи са ваши.

В това време някой от тълпата извикал:

— Нашият падишах умря! Падишахът умря!

Градинарят изтичал в двореца на падишаха. Гледа: падишахът наистина лежи мъртъв. Край него стоят слугите му, едни лицемерно плачат, други мълчат.

— Какво каза падишахът преди смъртта си? — попитал градинарят.

— Той написа ей това завещание — отговорили му.

Градинарят взел завещанието и прочел: „Нека всичко, което е останало след мен, да иде при моите ершефи“.

Погребали падишаха. На осмия ден направили помен и с това се успокоили. Но не, спокойствието било още далеч.

Кой ще бъде падишах на града? Как да се разбират думите, написани в завещанието? Събрали всички мъдреци на града, за да го разтълкуват.

— Падишахът е знаел: в чиито ръце и да попаднат ершефите, все едно пак ще се върнат в хазната — казал един мъдрец.

— Не, не си прав, почтени мъдрецо — възразил друг. — Падишахът е имал пред вид хазнатаря.

Дълго спорили, но така и не се спогодили.

Тогавя решили да поканят от друг град най-мъдрия сред мъдреците. Пристигнал мъдрецът. Разказали му всичко и му дали да мисли седем дни и седем ноци. Дните минавали. И на седмия ден всички градски мъдреци и първенци отново се събрали на съвет.

— Ето какво, препочтени мои старци — започнал най-мъдрият от мъдреците. — Вие казвате, че падишахът изведнъж силно се разболял. В такъв случай за какво щяхте да мислите вие на негово място, като знаете, че смъртният ви час е близо? Щяхте ли да мислите за загубените ершефи, за богатството си, или всичко щеше да ви бъде безразлично?

— Със себе си в гроба нищо не можеш да вземеш — рекъл един от мъдреците.

— Правилно — казал премъдрият старец. — И още един въпрос: на кого са принадлежали тогава ершефите на падишаха?

— На градинаря — отговорили всички.

— Не, не на мен, а на сиромасите — поправил ги градинарят. — Аз им раздадох всички ершефи.

— Правилно говориш — съгласил се мъдрецът. — Значи сега, според завещанието на падишаха, всичкото останало негово богатство принадлежи на народа.

Градинарят разгласил решението на мъдреца и раздал на всички сиромаси богатствата на падишаха. А жителите на града назначили справедливия градинар за нов падишах.

Така бедният градинар станал падишах. Всичките си воини направил везири, векили, некури. А вместо заповедите на стария падишах издал нови, справедливи закони.

[1] Шои — дребна персийска монета. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.